

Reformerne giver unge 'en mental kolbøtte'

Reformerne af SU og kontanthjælp sender velfærdssamfundets ubetalte regninger til de unge.

REFORMER

MARIE HJORTDAL

Alerede i børnehaven bliver der lagt læreplaner for dem, og i skolen bliver deres evner løbende testet. De skal hurtigere igennem uddannelsen og modtage mindre SU. Samtidig kan de se frem til en væsentlig mindre kontanthjælp, hvis de skulle være så uheldige at stå uden for arbejdsmarkedet, og deres arbejdsliv kommer til at fortsætte, til de er over 70 år.

For ungdomsgenerationen er reformerne af kontanthjælp og SU blot seneste skud på stammen af politiske initiativer, der skærper samfundets krav og lægger en større del af ansvaret for at bevare vel-

færdssamfundet i hænderne på de fremtidige generationer.

»De unge skal nu være med til at rydde op efter nogle generationer, der har høstet af velfærdssamfundets goder. Folks levetid er blevet længere, uden at de samtidig har været med til at bidrage til finansieringen. Og hvis der er nogen, der er smuttet uden at betale regningen, er der nogle andre, der skal betale«, siger professor og tidligere overvismand Torben M. Andersen fra Aarhus Universitet. Også lederen af Center for Ungdomsforskning ved Aarhus Universitet, Noemi Katznelson, ser en markant stramning i samfundets krav til de unge.

»Der er sket et markant skift for de unge. Før handlede det om 'hvad kan jeg tænke mig, og hvad interesserer jeg mig for?'. Nu er bøtten vendt helt rundt, og det er en afvejning for den enkelte unge, hvordan de skal vægte deres egne interesser i forhold til samfundets behov. Det er virkelig en mental kolbøtte, der vil noget«, siger hun.

Økonomerne er glade for reformerne, der får bragt balance i regnskabet mellem, hvor meget borgerne får udbetalt af samfundet, og hvor meget de yder. Set

med Torben M. Andersens økonomiske briller sikrer reformerne fremtidens velfærdssamfund, men når det gælder de unge, der skal overtage butikken, er det en ny virkelighed, de vågner op til.

»Før finanskrisen kunne vi tydeligt mærke på de studerende her på universitetet, at alt var åbent. De skulle bare vifte lidt med deres visitkort, og så var der et jobtilbud. Sådan er situationen ikke længere. De barske realiteter er kommet på en meget brat måde«, siger Torben M. Andersen.

Dårligere grundlag

Selv om det er nødvendigt at justere, så nutidens unge kommer til at modtage færre velfærdsydelser end deres forældre, kan politikerne stadig prioritere, hvor der skal skæres ned. Men at S-R-SF-regeringen har valgt at bore sparekniven ned i SU og kontanthjælp, undrer en af de unge, det hele handler om, 25-årige Sofie Rye, der er debatør og tidligere formand for foreningen Yngresagen.

»Vi er ved at lave et grundlag for min generation, der bliver dårligere end for generationerne før os. Der er nogle store generationer, der går på pension, og os, der

kommer til, er nogle små generationer. Det er vi selvfølgelig nødt til at forholde os til, men det er også nødvendigt at lave reformerne intelligent og fair, og det er ikke det, vi ser lige nu«, siger hun.

Sær kontanthjælpsreformen, der placerer unge under 30 år på en ydelse af nogenlunde samme størrelse som SU, også for den gruppe, der har færdiggjort en uddannelse og er parat til at påtage sig et arbejde, er ifølge Sofie Rye »noget, der ligner aldersdiskrimination«.

»Jeg forstår simpelthen ikke, at regeringen skærer i uddannelse og dagpenge, samtidig med at den siger nej til at indføre en skat på finanstransaktioner, sådan som for eksempel Tyskland og Frankrig er klar til. Man taler om, at de unge skal udvise solidaritet, men jeg har meget svært ved at se solidariteten i den politik, der udføres«, siger hun.

De unge skal nok indrette sig efter samfundets nye krav, vurderer forskerne og økonomerne. Det har de gjort før, og de er allerede godt på vej til at gøre det igen. Men det bliver ikke nødvendigvis uden omkostninger. Det massive pres, der hviler på generationen, om at være effektiv, målrettet og betale tilbage til samfundet

har en bagside. Forleden talte Jeanette Østergaard, der er seniorforsker ved SFI og beskæftiger sig med unges misbrugsvaner, med en gruppe unge om, hvorfor de havde brug for at drikke sig fulde.

TO STORE REFORMER

▶ SÅDAN RAMES UNGE

Kontanthjælpsreformen afskaffer kontanthjælp for unge under 30 år. I stedet får de uddannelseshjælp på 5.753 kr. om måneden. Desuden kan unge under 30, der ikke har en uddannelse, blive pålagt at tage en.

SU-reformen skubber de studerende hurtigere igennem uddannelsen ved at sikre, at de automatisk tilmeldes eksamen og stopper SU-udbetalinger, hvis de er mere end seks måneder forsinkede. Hvis man begynder sit studium mere end to år efter adgangsgivende eksamen, får man kun SU til at gennemføre studiet på normeret tid.

»De fortalte, at det der med at få tømmermænd dagen efter faktisk var noget positivt for dem, for så fik de endelig lov til at have fri og ikke lave noget. Det illustrerer meget godt det pres, der hele tiden hviler på dem. Når de har tømmermænd, er der ingen, der stiller krav til dem, og det oplever de som noget godt og sjældent«, siger hun.

Noemi Katznelson talte for nylig med en almindelig pige uden socialt belastet baggrund. Hun var gået ned med stress i gymnasiet. Den slags vil vi se mere af i fremtiden, frygter Noemi Katznelson. I den individualiserede kultur, vi lever i, vil det næppe være demonstrationer foran Christiansborg, der vil vinde om presset.

»Det vil være individuelle reaktioner på presset, hvor de unge får stress, ikke føler, at de gør det hele godt nok, går ned med depressioner eller bliver cuttere. Det vil ligne individuelle problemer, men hvis flere elever i en klasse er sygemeldt på grund af stress, er det så bare deres problem? Det er uhyre vigtigt i en tid, hvor presset på den enkelte er så stort, at vi fra institutionerne og politisk tager den slags symptomer alvorligt«, siger hun.

marie.hjortdal@pol.dk

Smalhals: De tager de økonomiske reformer i stiv arm

Synd for dem, der bliver ramt, men vi klarer os, siger tre unge statskundskabsstuderende om reformerne.

FRANK HVILSOM

Fredagsbaren er inden for rækkevidde, og stemningen er afslappet i hyggerummet på Institut for Statskundskab ved Københavns Universitet. Mads Larsen og Rasmus Bjørn spiller bordfodbold og Maria Lentz-Nielsen taler i telefon, inden de tre statskundskabsstuderende samles om et af bordene for at forholde sig til den SU- og kontanthjælpsreform, som regeringen og dele af oppositionen netop har indgået en aftale om.

»Jeg tror, det er meget nødvendigt, at der bliver gjort noget. Der skal jo spares. Der er lidt for mange offentlige udgifter, og der bliver ikke taget noget fra os, som der ikke er en acceptabel begrundelse for. Vi kan ikke gå fri. Man må løfte lidt i flok«, siger Rasmus Bjørn, 21 år og studerende på sjette semester.

21-årige Marie Lentz-Nielsen studerer statskundskab på andet semester. Hun er enig.

»Regeringen gentager argumentationen om, at de ikke gør det mest populære, men det nødvendige, og selv om jeg stemte rødt, så ser jeg endnu ikke den store sociale slagside i det, som regeringen har foretaget sig. Umiddelbart synes jeg, det er en udmærket SU-reform«, siger hun.

Alle tre gør opmærksom på, at de ikke har sat sig detaljeret ind i reformerne endnu, men overordnet set er der heller ikke noget, som støder Mads Larsen, 23, og studerende på sjette semester.

»Det største problem for mig er, at man hurtigt skal gennem uddannelsen, for det går ud over kvaliteten«, mener han.

ÅR NOK. Maria Lentz-Nielsen, Mads Larsen og Rasmus Bjørn forstår de aftalte økonomiske reformer, men de tror også, at det er hårdt for dem, som strammingerne rammer direkte. Foto: Per Folkver

De er vokset op i middelklassefamilier og kom ud af gymnasiet med gode studieegenede gennemsnit.

Valget af statskundskab var drevet af en umiddelbar interesse for samfundsforskel og økonomiske sammenhænge og

ikke et strategisk valg i forhold til fremtidige beskæftigelsesmuligheder. Sådan bør det heller ikke være, er de enige om.

»Jeg synes, man skal vælge med hjertet. Men jeg synes også, det er i orden, at regeringen peger på nogle muligheder, hvor

der sandsynligvis vil være arbejde at få fremover«, siger Mads Larsen.

I det hele taget føler de tre ikke noget pres på sig trods regeringens og uddannelsessystemets øgede fokus på målretning, hastighed og krav om tilpasning til

arbejdsmarkedet. Selv tanken om, at sparede SU-kroner skal anvendes til lempelser i selskabsskatten, er acceptabel.

»Jeg kan godt følge tankegangen. Men om det er den bedste måde at løse problemerne på, kan jeg ikke tage stilling til endnu«, siger Rasmus Bjørn, der betegner sig selv som radikal.

Job ved siden af

De bor i lejligheder, som de deler med andre, alle tre har et eller to job ved siden af studiet.

De er enige i de seneste års forsøg på at skærpe fokus på færdigheder i uddannelsessystemet, men advarer mod at gå for vidt, og de har forstået signalet om, at tiden fremover vil kræve mere ansvar af dem. Men det er okay.

Ansvar er jo ikke nogen ny idé, som Rasmus Bjørn påpeger.

»Jeg synes, at jeg tager ansvar. Ikke blot for mig selv og for mine venner, men også som borger. Vi har et fantastisk velfærdssamfund, og med privilegierne følger også ansvar, og det fungerer kun, hvis vi ikke misbruger det«, mener Maria Lentz-Nielsen.

Mads Larsen, der støtter Liberal Alliance, mener, at en del af ansvaret faktisk indebærer, at man afgiver noget.

»Det skal vi jo, der er ikke så meget at raffle om, og jeg vil hellere spare noget det næste par år end at gå konkurs om 20.«

Derfor, mener Rasmus Bjørn, er det også fair, som aftalepartierne er enige om, at sidestille kontanthjælpen til unge under 30 år med SU-satsen.

»Men det er hårdt for dem, som strammingerne rammer direkte«, siger han.

Trods opbakningen til folketingsflertallets økonomiske reformer mener de tre, at besparelserne på SU-området principielt bør gå til at forbedre studierne.

»Jeg vil hellere have, at de bruger penge på direkte at forbedre studiet«, siger Rasmus Bjørn.

frank.hvilsom@pol.dk

Skånet: 'Fattig-Carina' og 'Dovne Robert' slap fri, men ...

Der er ingen nedskæringer i ydelserne til voksne over 30 år på kontanthjælp. De borgerlige partier varsler ændringer.

JESPER HVASS

Da beskæftigelsesminister Mette Frederiksen (S) forleden indgik en aftale om kontanthjælp med hele oppositionen bestående af Venstre, de konservative, Dansk Folkeparti og Liberal Alliance stod det klart, at de to kontanthjælpsmodtagere, der i offentligheden er blevet døbt 'Fattig-Carina' og 'Dovne Robert' ikke vil blive ramt på deres ydelser - de er nemlig begge over 30 år. Men samtidig stod det lige så lysende

klart, at de borgerlige partier lægger op til markante ændringer af kontanthjælpen, når de igen får mulighed for det - eventuelt efter et kommende folketingsvalg.

»Det er stærkt utilfredsstillende, at reformen ikke reducerer i kontanthjælpsydelse for personer over 30 år. De mange Robert'er og Carina'er bliver ikke berørt. Derfor vil vi kæmpe for at få sat kontanthjælpen for alle ned på den nuværende ungeydelse - 6.767 kroner om måneden«, siger arbejdsmarkedsordfører for Liberal Alliance, Joachim B. Olsen.

Joachim B. Olsen anerkender, at aftalen er et »lille bitte« skridt i den rigtige retning - især når det angår unge under 30 år - og kalder reformen »version 1.0«. Også de konservative og Venstre ønsker

STATUS QUO. Kontanthjælpsmodtageren Robert, der blev kendt i offentligheden som 'Dovne Robert', fordi han ikke ønskede at tage et job på McDonald's, selv om han var på kontanthjælp, kan se frem til en koordinerende sagsbehandler, men ikke en lavere kontanthjælp. Arkivfoto: Miriam Dalsgaard

i fremtiden at have mulighed for at ændre i kontanthjælpsystemet.

Så meget, at Venstre i de afgørende forhandlinger afviste at indgå et decideret forlig, der på nogen måde kunne binde partiet efter et valg.

»Vi er kommet et skridt den rigtige vej, men vi vil jo gerne gå længere på nogle af strækningerne, og derfor var det vigtigt,

det blev en politisk aftale og ikke et forlig. Regeringen understregede under hele forløbet, at man ikke ville se på ydelserne til dem over 30. Men vi vil genindføre kontanthjælpsloftet, fordi det sikrer, at det kan betale sig at arbejde«, siger arbejdsmarkedsordfører Ulla Tørnæs (V).

Ifølge Venstre flugter reformen på flere stræk med partiets ønsker. Partiet er især tilfreds med den lavere uddannelseshjælp til unge under 30 år på 5.753 kroner om måneden samt det såkaldte uddannelsespålæg, der kan pålægge de unge under 30 år at søge uddannelse.

Også en mindre opstramning i sanktionsreglerne begejstrer partiet - i dag kan en kontanthjælpsmodtager få fratrækt kontanthjælpen i op til tre måneder, hvis han eller hun ikke lever op til blandt andet krav om at stå til rådighed.

Aftale - ikke forlig

Ulla Tørnæs ønsker dog ikke, her kort efter at »blække er tørt«, at afsløre partiets endelige visioner for kontanthjælpen - undtagen kontanthjælpsloftet, der skal begrænse problemer med især par på kontanthjælp, som ikke har større økonomisk tilskyndelse til at tage et job.

»Det, det handler om for os, er at have muligheden for at ændre i kontanthjælpsystemet efter et valg«, siger hun.

Hos regeringspartierne er der en vis frustration over, at det ikke lykkedes at lave et bindende forlig om kontanthjælpen.

»Efter forhandlingerne må jeg sige, at jeg tolker oppositionens udmeldinger sådan, at de ønsker at spare markant mere på kontanthjælpen og reducere ydelserne kraftigt. Det er bekymrende. Med et forlig kunne vi have sikret tryghed for de mennesker, det her handler om«, siger SF's arbejdsmarkedsordfører, Sanne Rubinke.

Hun mener, at kontanthjælpsreformen adresserer problemer med voksne over 30 år, der ikke har det store økonomiske incitament til at tage et arbejde.

»Vi løser ikke det problem ved at skære i ydelserne. Vi forsøger i stedet at sikre, at der kommer job og uddannelsesmuligheder. Og dertil er sanktionerne skærpet. Magter du som kontanthjælpsmodtager at møde op, så skal du«, siger Rubinke.

Der er i dag 135.000 personer på kontanthjælp. Heraf er 50.000 unge under 30 år, og en stor del af dem vil opleve en ydelsesnedgang, mens de 85.000 kontanthjælpsmodtagere over 30 år kan se frem til at modtage de samme ydelser. Til gengæld kan de blive mødt med skærpede sanktioner og krav om at tage et nyttejob. jesper.hvass@pol.dk